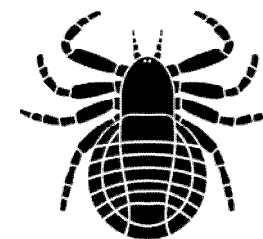
OBSAH

Poznámka k novému názvosloví některých našich příčinek.....	3
<i>Icius subinermis</i> (Simon, 1937) v Brně.....	4
Krušné hory a skákavka <i>Sibianor laeae</i>	6
Několik poznámek k rodu <i>Sibianor</i> Logunov, 2001.....	8
Plachetnatka trávomilná (<i>Neriene furtiva</i> O. P.-Cambridge, 1871) zpátky v české arachnofauně.....	9
Nález <i>Araneus saevus</i>	12
Každá vzácná věc je předem podezřelá – je to <i>A. saevus</i> ?.....	13
Pátranie po znakových.....	14
Pavouci v bytech aneb jak na <i>Psilochorus simoni</i>	18
Kdo nám žije v ZOO.....	20
Výzva: PP Velický hliník.....	22
Na vánočním stromečku.....	22
Blanokřídlí parazitoidi pavúkov zo skupiny <i>Polysphincta</i> group v Strednej Európe.....	22
Prof. RNDr. Jan Buchar, DrSc. (1932–2015).....	28
V pondělí na fakultě.....	29
Zpověď studenta.....	29
29. evropský arachnologický kongres.....	31
114. seminář České arachnologické společnosti.....	35
Česká bibliografie 2015.....	36
Britská bibliografie – The Newsletter 133 a 134.....	40
Nové knihy.....	41

Poznámka k novému názvosloví některých našich příčnatek

Mezi nomenklatorické změny v poslední verzi 16.5 celosvětového katalogu pavouků patří i přeřazení některých našich příčnatek. Týká se to těchto druhů:

Hahnia candida (Simon, 1875) = *Iberina candida* (Simon, 1875)

Hahnia difficilis Harm, 1966 = *Iberina difficilis* (Harm, 1966)

Hahnia microphthalma Snazell & Duffey, 1980 = *Iberina microphthalma* (Snazell & Duffey, 1980)

Hahnia montana (Blackwall, 1841) = *Iberina montana* (Blackwall, 1841)

Hahnia picta Kulczyński, 1897 = *Hahniharmia picta* (Kulczyński, 1897)

Rod *Iberina* se liší od rodu *Hahnia* postavením očí, kdy přední střední oči jsou obvykle menší a posunuty dozadu, femury jsou bez trnů a tibie alespoň s jedním trnem. Odlišná je i struktura kopulačních orgánů. Bulbus tohoto rodu má kulovité cymbium, chybí mediální apofýza. Samičí kopulační orgány jsou rozděleny na dva párové segmenty, tzv. přední a zadní semenné vácčky, které jsou od sebe nápadně oddáleny. Odlišnou strukturu kopulačních orgánů má i nově vzniklý rod *Hahniharmia*. Přeřazení těchto druhů je tak oprávněné.

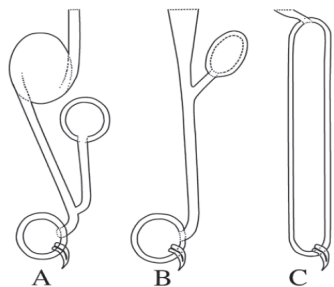
V ČR tedy máme aktuálně 11 druhů čeledi Hahniidae – *Antistea* (1), *Cryphoea* (1), *Iberina* (4), *Hahnia* (4) a *Hahniharmia* (1).

Literatura:

LEDoux J.-C. 2014: Les Hahniidae de la faune française (Araneae). *Rev. Arachnol.* (2) 1: 29–40.

WORLD SPIDER CATALOGUE 2015: World Spider Catalogue. Natural History Museum Bern, <http://www.wsc.nmbe.ch/>, version 16.5 (19.12.2015).

Ondřej Machač

Schematické nákresy struktury samičích kopulačních orgánů: A – *Iberina*, B – *Hahnia*, C – *Hahniharmia*. Dole kopulační otvor, nahoře vývod vaječníku (orig. LEDoux 2014).

Icius subinermis (Simon, 1937) v Brně

Třetího července 2015 jsme pořádali rodinnou „tour de autobazar“ po brněnských autobazarech. Zatímco jsem se ženou hledal vhodného kandidáta na nový rodinný vůz, děti se nudily, a tak koukaly, co se kde žustne. V Auto Esa (na ulici Opuštěná, Brno-střed) mě najednou syn Michal zatahal za ruku slovy: „Hele, tati, tady je na autě pavouk!“ Byla to zajímavá skákavka. Poznal jsem, že jde o subadultního samce, ale nepřipomínala mi žádný mně známý druh. V těle měla cca 3–4 mm a zajímavou kresbu na zadečku. Pavouka jsem tedy odchytil do epruvetky pro další prozkoumání. Po jeho nafocení jsem fotky poslal do facebookové skupiny Arachnology (www.facebook.com/groups/arachnology/) s prosbou o identifikaci. Tamní členové byli toho názoru, že jde o samce druhu *Icius subinermis*, který ovšem není součástí naší araneofauny. Pavouka jsem tedy zkusil dochovat do dospělosti, což se podařilo. Patnáctého července se naposledy svlékl, já jsem si ho opět nafotil a předal jsem ho Vláďovi Hulovi na určení. Ten mi zanedlouho potvrdil, že jde skutečně o druh *Icius subinermis*, z čehož máme s Míšou velkou radost, protože to je první nález tohoto druhu u nás. Jelikož byl pavouk nalezen na autě dovezeném nejspíše z Itálie, je více než pravděpodobné, že byl k nám do republiky zavlečen jen pouhou náhodou. Původně se tento druh vyskytoval téměř výhradně v západním Středozeří, byl ale také nedávno nalezen v Německu (JÄGER 1995), Švýcarsku a ve Slovinsku (KOSTANJŠEK & FIŠER 2005). Určitě nejde o ojedinělý případ – ostatně obdobně se u nás synantropně vyskytují *Uloborus plumipes* a *Holocnemus pluche* (ŠICH 2014). Kdo ví, kdy se *I. subinermis* zapíše i mezi naše druhy.

JÄGER P. 1995: Erstnachweise von *Macaroseris nidicolens* und *Icius subinermis* für Deutschland in Köln (Araneae: Salticidae). *Arachnol. Mitt.* 9: 38–39.

KOSTANJŠEK R. & FIŠER C. 2005: New records of jumping spiders (Araneae: Salticidae) for Slovenia. *Nat. Slov.* 7 (1): 5–11.

ŠICH R. 2014: *Holocnemus pluche* (Scopoli, 1763) a *Uloborus plumipes* (Lucas, 1846) v Brně. *Pavouk* 36: 11–12.

Radek Šich

Skákavka *Icius subinermis* z Brna (foto R. Šich)

Adultní jedinec, 15.7.2015 v Brno (foto R. Šich)

Krušné hory a skákavka *Sibianor larae*

Na mapkách výskytu pavouků v Evropě (NENTWIG *et al.* 2015) je pro tento druh v České republice bílá plocha. Na mapě Pavouci České republiky (MACEK 2015) je uvedeno: "Nehojný druh. Mapa znázorňuje rozšíření obou druhů, považovaných doposud za *Sibianor aurocinctus* (Ohlert, 1865). Náprava bude možná po revizi druhu".

Z Krušných hor je uváděn z přírodní rezervace Prameniště Chomutovky ve sdělení jednou větou: „Unikátní je především fauna pavouků, která zahrnuje i velmi vzácné a indikačně významné druhy, jako jsou *Talavera thorelli*, *Talavera parvistyla* a *Sibianor larae*.“ (KÚ ÚSTECKÉHO KRAJE 2015). Pro KÚ Ústeckého kraje jedince z této lokality determinoval V. Hula (osobní sdělení).

19.8.2014 jsem získal sklepáváním ze semenáčků smrku z rašelinné louky PR Na Loučkách u Výsluní v Krušných horách (5545) jednu samičku. Při determinaci jsem se zaměřil na tyto znaky: struktura epigyne a vulvy (obr. 1) a celkové zbarvení a zbarvení končetin – nohy II, III a IV zcela žluté, patella I kontrastně zbarvená (obr. 2).

Determinace podle epigyne a vulvy je nesnadná, protože rozdíly mezi *Sibianor aurocinctus* a *Sibianor larae* jsou nepatrné. Přesto jsou k dispozici obrázky, s kterými můžeme porovnávat (viz literatura). Proto asi rozhodujícím znakem je zbarvení, především končetin (viz obr. 2). Epigyne, vulva i zbarvení odpovídají druhu *Sibianor larae* Logunov, 2001.

Literatura

KÚ ÚSTECKÉHO KRAJE 2015: Natura 2000 v Ústeckém kraji. <http://www.usteckykraj-priroda.cz/40> (26.11.2015)

LEMKE M. 2015: Forum europäischer Spinnentiere. <http://spinnen-forum.de> (26.11.2015)

LOGUNOV D. V. 2001: A redefinition of the genera *Bianor* Peckham & Peckham, 1885 and *Harmochirus* Simon, 1885, with the establishment of a new genus *Sibianor* gen. n. (Aranei: Salticidae). *Arthropod. Sel.* 9: 221–286.

MACEK R. 2015: Pavouci – Araneae. <http://www.pavouci-cz.eu/> (26.11.2015)

NENTWIG W., BLICK T., GLOOR D., HÄNGGI A., KROPF C. 2015: Spiders of Europe. <http://www.araneae.unibe.ch> (26.11.2015)

OGER P. 2015: Les araignées de Belgique et de France. http://arachno.piwigo.com/index?category/4-sibianor_larae (26.11.2015)

PROSZYNSKI J. 2006: Salticidae (Araneae) of the World. <http://salticidae.org/salticid/diagnost/sibianor/sibianor.htm> (26.11.2015)

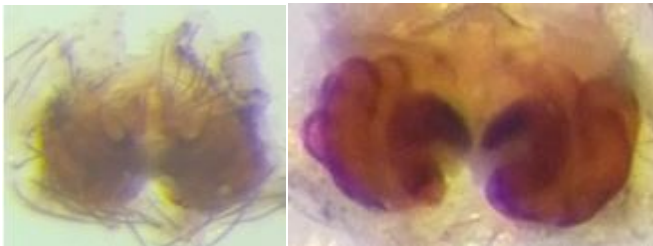
STAUDT A. 2015: Nachweiskarten der Spinnentiere Deutschlands.
<http://www.spiderling.de/arages/index2.htm> (26.11.2015)

TILLY J.-J. 2015: *Sibianor larae* (Logunov, 2001) (Araneae, Salticidae), espèce nouvelle pour la faune de France. *Rev. Arachnol.* S2 2: 12–15.

VAN KEER K., OGER P. & MAINGEOT M. 2010: First record of *Sibianor larae* Logunov, 2001 (Araneae: Salticidae) for Belgium. *Nieuwsb. Belg. Arachnol. Ver.* 25: 46–49.

VOGELS J. 2012: First record of the salticid spider *Sibianor larae* (Araneae: Salticidae) in the Netherlands. *Entomol. Ber.* 72: 254–258.

Antonín Roušar

Obr. 1: *Sibianor larae*, vlevo epigyne, vpravo vulva (foto A. Roušar)

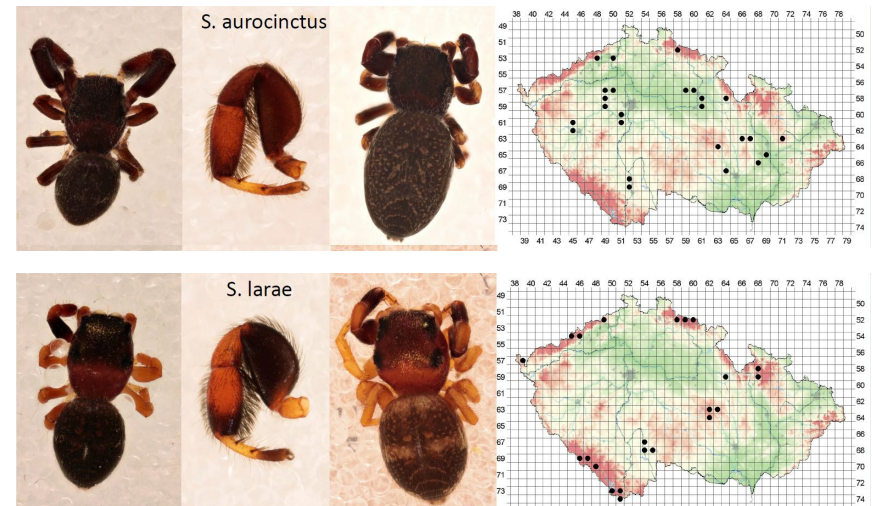

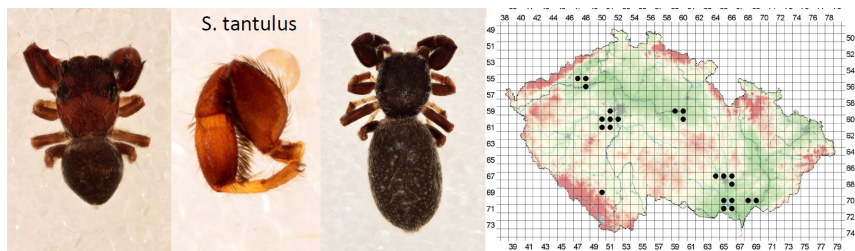
Obr. 2: *Sibianor larae*, habitus (foto A. Roušar)

Několik poznámek k rodu *Sibianor* Logunov, 2001

Rod *Sibianor* zahrnuje na světě dohromady 15 druhů rozšířených v celém Palearktu, s několika nálezy v Africe a Severní Americe (WORLD SPIDER CATALOG 2015). Doposud je z ČR rod udáván ve třech druzích: *Sibianor aurocinctus* (Ohlert, 1865), *S. larae* Logunov, 2001 a *S. tantulus* (Simon, 1868) (KŮRKA *et al.* 2015). Tyto druhy se liší morfologicky relativně nepatrně (viz LOGUNOV 2001). Všechny tři druhy mají však odlišné ekologické nároky. Zcela v souladu se zjištěním A. Roušara (viz předchozí článek) *S. larae* obývá nejstudenější místa České republiky. Nejčastěji se tento druh nalézá na rašeliništích a mokřadech. Druh *S. tantulus* obývá zcela odlišné biotopy, nejdeme jej především na stepních a lesostepních lokalitách. A poslední, *S. aurocinctus*, se vyskytuje především v mezofytiku, v horách na výhřevných stanovištích a v termofytiku na chladnějších stanovištích, například na mokřadech.

Všechny druhy se od sebe odlišují zbarvením předních končetin a celkovým zbarvením. Nejodlišnější je *S. larae* – výrazně dvoubarevný, kontrastní. *Sibianor aurocinctus* a *S. tantulus* jsou si podobní, ale samci mají chlupy na předních holeních výrazně listovitě rozšířené, což *S. aurocinctus* nikdy nemá. Samičky jsou také odlišné – v případě *S. tantulus* jsou na zadečku vždy přítomny bílé chloupky, které se nevyskytují na *S. aurocinctus*. Revize rodu je v procesu, v současné chvíli mám z jižní Moravy ještě jednu samičku zcela odlišného druhu (tmavé skvrnky na zadečku, podobný na *S. tantulus*, leč pouze jedna samice). Pokud máte k dispozici, budu rád za zaslání jakéhokoli materiálu tohoto rodu.

Literatura

KÚRKA A., ŘEZÁČ M., MACEK R. & DOLANSKÝ J. 2015: *Pavouci České republiky*. Academia, Praha, 621 pp.

LOGUNOV D. V. 2001: A redefinition of the genera *Bianor* Peckham & Peckham, 1885 and *Harmochirus* Simon, 1885, with the establishment of a new genus *Sibianor* gen. n. (Aranei: Salticidae). *Arthropod. Sel.* 9: 221–286.

WORLD SPIDER CATALOG 2015: World Spider Catalog. Natural History Museum Bern. <http://wsc.nmbe.ch>, version 16.5 (27.11.2015)

Vladimír Hula

Plachetnatka trávomilná (*Neriere furtiva* O. P.-Cambridge, 1871) zpátky v české arachnofauně

Plachetnatka trávomilná (*Neriere furtiva* O. P.-Cambridge, 1871) byla doposud z České republiky známa ze dvou nálezů. Oba dva nálezy jsou již značně omšelé a oba dva pocházejí od nestora české arachnologie prof. Františka Millera. Miller hlásil nález jedné samice z Mohelna, z doby, kdy se tam ukrýval před válkou (rok 1941). Ve své legendární práci o pavoucích Mohelna (Miller 1947) Miller píše: „Jednu samici jsem našel v trávě na svahu proti jezu. Je to jižní druh, známý doposud jen z již. Evropy, Maďarska a již. Německa“. Nález druhé samice pak Miller zmiňuje jen krátce ve svém klíči (Miller 1971): „Lednice na Moravě v trávě, velmi vz.“. Oba jedinci se dochovali ve sbírkách Národního muzea v Praze, nález z Lednice i s přesným datem 20.6.1958 (Petr Dolejš, osobní sdělení). Od posledního nálezů v roce 1958 muselo uběhnout takřka 57 let, než byla *Neriere furtiva* na našem území nalezena znovu. Stalo se tak 16.5.2015 během terénní exkurze České arachnologické společnosti na jižní Moravu. Jeden samec a jedna samice byly polapeny autorem na lokalitě Motýlí ráj u Žďanic v okrese Hodonín.

Plachetnatka trávomilná je poměrně snadno rozpoznatelný druh s typickou kresbou na zadečku (obr. 1). Její nejbližší příbuznou je na našem území nepoměrně hojnější plachetnatka jarní (*Neriere clathrata*). Oba druhy jsou podobné velikosti, s tmavším, bíle ohraničeným

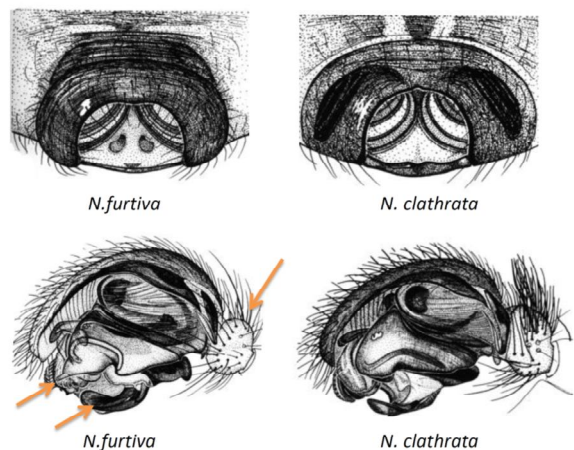
foliem na zadečku. Bílé skvrnky jsou zejména u samců v přední části zadečku na živých jedincích velice výrazné a poskytují dobré vodítko pro (před)determinaci v terénu. Obě pohlaví *N. furtiva* mají ve středu tmavého folia typickou kresbu v barvě bílé kávy, připomínající obrácenou fontánku složenou z pŕlměšičkovitých skvrnek (viz obr. 1). U *N. clathrata* je světle hnědá kresba přítomná také, ale má jiný, fragmentovanější tvar.

Obr. 1: Celkový vzhled samic druhů *Neriere furtiva* (vlevo) a *Neriere clathrata* (vpravo) (OGER 2015)

Samičí epigyna jsou si poměrně podobné (obr. 2), i když u *N. clathrata* je epigyna celkově širší, zatímco u *N. furtiva* je takřka tak dlouhá jako široká. Při pohledu zboku se epigyna *N. furtiva* jeví více vyklenutá a velký otvor epigyna je tak hlubší. Tyto rozdíly jsou však relativně špatně posouditelné při absenci srovnávacího materiálu. Jako praktičtější pro determinaci se proto jeví rozdíly v otrnění femurů druhého a čtvrtého páru končetin, které je u *N. furtiva* výrazně chudší. U *N. furtiva* je na Fe II a IV typicky jeden hřbetní trn, zatímco u *N. clathrata* jsou přítomny trny dva nebo tři. Tento znak popisuje ve svém klíči už František Miller a na materiálu, který jsem měl k dispozici, platí. To se však nedá říct o dalším znaku z Millerova klíče, dle kterého jsou femury u *N. furtiva* tmavé, zatímco u *N. clathrata* světlé – já jsem rozdíl ve zbarvení nepozoroval.

Samčí makadla obou druhů také vykazují dobré znaky, které umožňují bezproblémovou determinaci. Na obr. 2 jsou převzaty kresby z ROBERTSE (1987), které velice dobře odpovídají realitě na mém materiálu a také na mnoha dostupných fotografiích a kresbách dostupných online na stránkách národních arachnologických společností a mezinárodních arachnologických konsorcií. Za hlavní znaky (vyznačeny šipkami) je možno považovat: (i) mnohem výraznější porost silnějších černých štětín na makadlu *N. clathrata*, u *N. furtiva* takřka neznatelný (zde poznámka: Prof. Miller dle všeho neměl k dispozici samce *N. furtiva*, a proto ve svém klíči přisuzuje tento znak oběma druhům); (ii) tegulum *N. furtiva* má výraznou špičku, zatímco u *N. clathrata* je zaoblené; (iii) apofýza na spodní části makadla je u *N. furtiva* zaoblená, s jazykovitým tvarem, zatímco u *N. clathrata* je zašpičatělá a více odchlípnutá od těla bulbu.

Obr. 2: Samčí a samičí pohlavní orgány druhů *Neriene furtiva* a *Neriene clathrata* (ROBERTS 1987)

Znovunalezení plachetnatky trávomilné je a není překvapivé zároveň. Není překvapivé proto, že *N. furtiva* se vyskytuje ve všech sousedních zemích (s výjimkou Rakouska) a ani z pohledu zoogeografického nejde o lokální druh (omezený např. na panonskou nebo boreální oblast). V Německu i na Slovensku existují desítky lokalit a relativně běžný je i v jižních částech britského souostroví. I fenologicky jde o druh, který se vyskytuje v hlavní arachnologické sezóně v květnu a červnu. Překvapivý je však nálezy proto, že navzdory velice intenzivnímu arachnologickému výzkumu v ČR nebyl druh z naší země více než 50 let hlášen a byl považován za neznámý. Otázkou je, zda-li je tento druh opravdu jen velice vzácný či jde o druh s velice specializovanou vazbou na konkrétní mikrobiotop, nebo jde „jen“ o druh přehlížený (například díky potenciálně zavádějícím informacím v Millerově klíči). Možná je i kombinace všech těchto faktorů. Dle webu „British spiders“ je *N. furtiva* „ant-mimic“, čili pavouk napodobující mravence. Na lokalitě u Ždánic byl párek *N. furtiva* nalezen ve stařině porůstající mraveništní kupky lučních mravenců z rodu *Lasius* (pravděpodobně mravec žlutý, *Lasius flavus*), což by mohlo naznačovat, že tento druh je opravdu vázán svou existencí na mikrobiotop těchto mravenišť a na soužití s nimi. Jisté je, že na takovémto mikrostaništi by do zajisté snadno unikal pozornosti arachnologům sbírající běžnými metodami, jako je smyk, sklep a zemní pasti. Zjistit, nakolik je vazba *N. furtiva* na luční mravence těsná, bude do zajisté vyžadovat další výzkum. Nicméně už teď mohou poprosit členy ČASu, aby na svých dalších terénních výpravách luční mravenišť nepřehlíželi a věnovali jim pozornost. Třeba obydlí lučních mravenců skrývají ještě další překvapení!

MILLER F. 1943: Noví pavouci z Mohelenské hadcové stepi. *Entomol. Listy* 6: 11–29.

MILLER F. 1971: Řád Pavouci – Araneida. In DANIEL M. & ČERNÝ V. (eds), *Klíč zvířeny ČSSR IV*. ČSAV, Praha, pp. 51–306.

OGER P. 2015: Les araignées de Belgique et de France.

http://arachno.piwigo.com/index?/category/833-neriene_furtiva;

http://arachno.piwigo.com/picture?/3894/category/229-neriene_clathrata (5.12.2015)

ROBERTS M. J. 1987: *The spiders of Great Britain and Ireland, Volume 2*. Harley Books, Colchester, England, 204 pp.

Vítězslav Bryja

Nález *Araneus saevus*

U Horské Kvildy jsem dne 28.8.2015 narazil na exemplář křížáka stromového (*Araneus saevus*). Jednalo se o dospělého samce (obr. 1) a je to celkově druhý nálezy tohoto druhu na území České republiky vůbec. Tím prvním byl nálezy samice RNDr. Antonínem Kůrkou v létě roku 1971 taktéž u Horské Kvildy. I tentokrát byl pavouk nalezen na okraji lesa na větvi smrku (KŮRKA 1981).

Na Šumavu jsem se tehdy vydal cíleně hledat vzácné horské druhy křížáků (především rodu *Araneus*), abych pořídil jejich fotografie pro internetové stránky <http://araneidae-cz.sweb.cz>, na kterých se podílím. Přesto jsem pavouka našel takřka náhodou – lezl zrovna u sítě samice křížáka mramorovaného (*Araneus marmoreus*). Podle jednobarevného sternu bez podélné skvrny, charakteristického černého zužujícího se zadečku s hrbolky a tmavě kroužkovaných končetin (obr. 2) jsem mohl s jistotou konstatovat, že se jedná o *Araneus saevus*, a ne o žádný jiný příbuzný druh (např. *A. angulatus*, *A. circe* nebo *A. nordmanni*) (KŮRKA *et al.* 2015).

Pavouka jsem vyfotografoval a pustil na původní místo. Jeho nálezy dokládá, že se tento horský druh křížáka, typický spíše pro sever Evropy, u nás stále vyskytuje. Možná kvůli jeho skrytému způsobu života, kdy si staví sítě v korunách smrků, se mně ani nikomu jinému nikdy nepodařilo dalšího jedince najít. Nezbyvá než doufat, že na křížáky stromové v dohledné době znovu narazíme a tento druh trochu víc poznáme.

KŮRKA A. 1981: Nálezy křížáka *Araneus saevus* (L. Koch, 1872) v Čechách (Araneida: Araneidae) *Čas. Nár. Muz., Řada přírodověd.* 150: 55–57.

KŮRKA A., ŘEŽÁČ M., MACEK R. & DOLANSKÝ J. 2015: *Pavouci České republiky*. Academia, Praha, 623 pp.

Václav Kroc

Obr. 1: *Araneus saevus*, samec na smrku (foto V. Kroc)

Obr. 2: Pohled na jeho ventrální stranu (foto V. Kroc)

Každá vzácná věc je předem podezřelá – je to *A. saevus*?

Druhý nález křížáka *A. saevus* by byla fenomenální věc. Ale: focený exemplář není v lihu. Podle fotky bych si netroufnul určit ani samce *Araneus diadematus*, natož *A. saevus*... Navíc z fotek, které jsou velice nejasné. Dle přísných kritérií V. Růžičky takovýto důkaz nemůže být pro faunistický záznam akceptován. Zbývá tedy jediné – znovu se vydat na „místo činu“ (tak jak to ostatně děláme každoročně) a pavouka se pokusit ulovit.

Antonín Kůrka

Pátranie po znakoch

Fáza 1 – Je to on!

Druh *Araneus saevus* (L. Koch, 1872) je skutočne vzácny križiak. Dokonca aj pátranie po ňom v mnohých oslovených múzeách skončilo neúspechom. Nakoniec sa na mňa usmialo šťastie a pod lupou sa mi dostali obe pohlavia z ďalekého Fínska. Porovnanie šumavského s fínskym samcom vidíte na obr. 3. Šípkami sú znázornené vybrané znaky, ktoré zdieľajú oba jedince ako sú napr. tvar hrboľov, biela kresba medzi nimi alebo prítomnosť trňa na koxe druhého páru nôh (*Cx2*). *Araneus saevus* máva hrbole sfarbené do oranžova, dobre viditeľné hlavne u subadultných jedincov. Samec zo Šumavy má tiež oranžové sfarbenie hrboľov. Všimnite si aj biele ochlpenie v tvare dvoch čiar na karapaxe pri fovee, ktoré majú oba jedince.

Fáza 2 – A bude to stačiť ako dôkaz?

Ale poďme na to opačne, skúsme determináciu vyvrátiť a porovnať ho s inými podobnými križiakmi. Na videu nálezcovi vidieť (<https://www.youtube.com/watch?v=3oiipiNepDfg>), že ide o naozaj veľkého tmavého jedinca s hrboľmi na brušku a mohutne zhrubnutou tibiou druhého páru nôh (*Ti2*). Križiaky s dvoma hrboľmi v hornej časti bruška nájdeme v ČR u rodov *Araneus* a *Gibbaranea*.

- Druhy z rodu *Gibbaranea* sú skôr menšie, s výnimkou *G. omoeda* (Thorell, 1870). No u *G. omoeda* chýba zhrubnutá *Ti2*. Odlišných znakov je viac, ale tento je najvýraznejší.
- V rode *Araneus* máme viacero podobných veľkých druhov. Ak ostaneme v Európe, tak sa počet okrese na druhy *A. angulatus* Clerck, 1757, *A. circe* (Audouin, 1826), *A. grossus* (C. L. Koch, 1844), *A. nordmanni* (Thorell, 1870), a nakoniec *A. saevus*. Všetky tieto druhy majú v rôznej miere zhrubnutú *Ti2* a prítomný trňovitý výbežok na *Cx2*.
- Ale *A. nordmanni* nie je výrazne robustný, dokonca aj hrbole na brušku bývajú slabšie vyvinuté (hlavne u samcov), *Ti2* nemá výrazné hrubé trne a výbežok na *Cx2* je veľmi malý takmer redukovaný. Okrem toho sa samec *A. nordmanni* oveľa viac podobá na

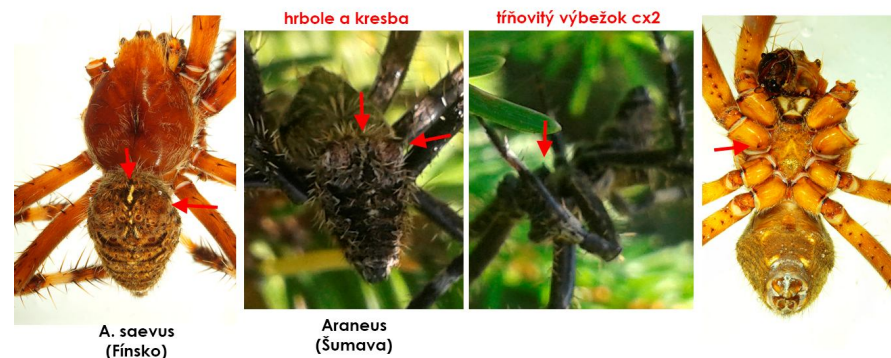
A. marmoreus Clerck, 1757, s ktorým býva občas zamieňaný (pár takýchto omylov som našla v požičanom materiáli).

- *Araneus circe* a *A. grossus* patria medzi teplomilnejšie druhy, preto by sme ich vlastne vylúčiť z hry.
- Ale i tak, *A. grossus* má vždy prítomnú okrúhlu bielo lemovanú škvrnu medzi hrbolmi a ochlpenie tela je zamatové s krátkymi občasne trčiacimi chlpmi.
- Naproti tomu *A. circe* je „zanedbanejšieho“ vzhľadu, ale nemáva až také dlhé chlpy a bruško má výrazný svetlý kríž na chrbtovej strane, ventrálne je taktiež výraznejšia svetlá kresba v tvare veľkého tlačeneho písmena „I“ alebo „T“.
- No a čo taký *Araneus angulatus*? Tak tu tiež nesedí kresba medzi hrbolmi ani tvar hrbolov, ktoré má *A. angulatus* viac odsadené a smerujúce do strán. *Cx2* máva väčší trňovitý výbežok ako má *A. saevus* a zjavne i šumavský jedinec, a *A. angulatus* nemáva takto dlhé chlpy na tele.
- Okrem toho druhu *A. angulatus*, *A. circe* a *A. grossus* majú vždy na sterne výrazný svetlý pozdĺžny pás, čo daný jedinec nemá.

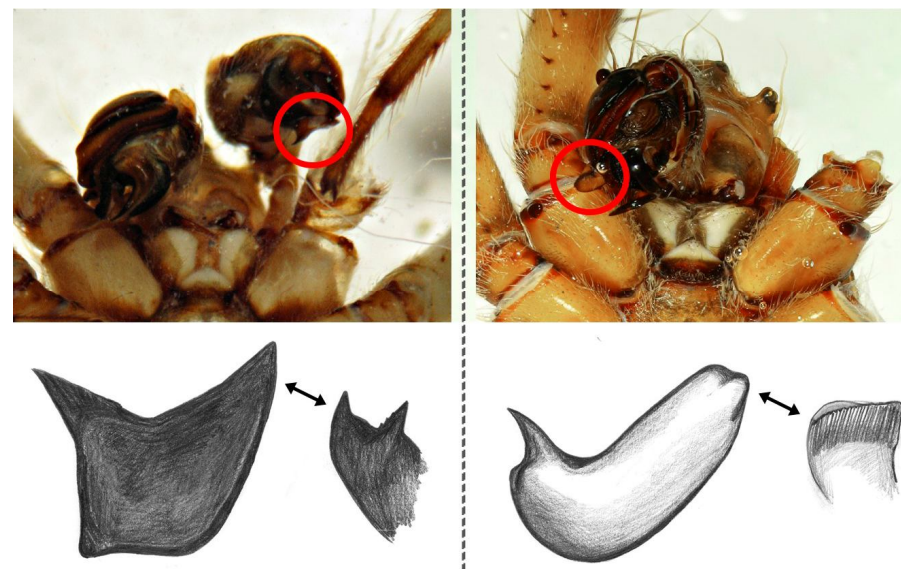
Fáza 3 – Cieľ zašifrovaný v tmavých pixeloch

Vyššie spomínané znaky však nemusia presvedčiť, a tak som okúsila remeslo kryptozoológa. Video so zaostranou rukou a občas i pavúkom som prehrávala, zastavovala, fotila... Fotky prebehli upravením kontrastu, kriviek, doostrením... A to všetko preto, aby som našla aspoň pár dôležitých pixelov, kde by bolo vidieť časť zakrivenia charakteristickej terminálnej apofýzy na bulbuse. Niekedy v tých šmuhách naozaj vidíte všetko, čo chcete, ale ja žiaľ nič. Nakoniec som si všimla vyčnievajúcu mediálnu apofýzu (*Ma*). Veľmi podobne ju vidieť napr. u druhu *A. diadematus*, ale ten nemá hrbole a tmavé jedince mávajú pekne viditeľný biely kríž na brušku a viditeľne svetlejší karapax. Mimoriadne podobné je to u *A. mayumiae* Tanikawa, 2001, ktorý je sľaby kópia *A. saevus*, avšak patrí medzi druhy ďalekého východu a jeho výskyt zatiaľ nie je v Európe pravdepodobný. Na druhej strane nás nepriamo zvädza späť k *A. saevus*. Porovnála som si fotky jedincov z ventrálnej strany (obr. 4), kde je vidieť *Ma*. U *A. saevus* jasne vytŕča oblá *Ma*, pričom *A. angulatus* ju má menej výraznú (podobne to je u *A. circe*, *A. grossus* a *A. nordmanni*). A na záver pridávam porovnanie snímok z videa a fotiek živých jedincov (obr. 5). Či sa bude nález oficiálne akceptovať alebo nie, ponechám na starších členoch ČASu. Každopádne je obrovská škoda, že nájdený jedinec nebol odfotený kvalitnejšie. Týmto by som apelovala na nálezcov, nech kontaktujú odborníkov pred vypustením podozrivo zaujímavých druhov. Som zároveň nesmierne rada, že zverejnením nálezu v Pavoukovi nezapadne v kope „podozrivých no nepodložených“ a snáď ho o rok niekto oficiálne potvrdí.

Anna Šestáková

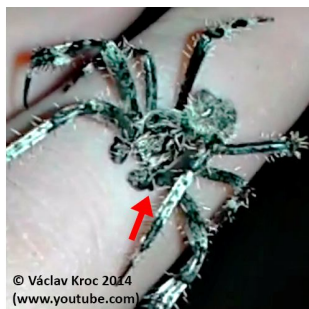

Obr. 3: Morfologické znaky križiaka *Araneus saevus* (foto fínskeho jedinca A. Šestáková, šumavského samca fotil V. Kroc)

Obr. 4: Mediánna apofýza druhov *Araneus angulatus* (vľavo) a *A. saevus* (vpravo). Horný riadok zobrazuje samce z ventrálnej strany, kde vidieť ako môže vytŕčať mediánna apofýza. Spodný riadok zobrazuje tvar mediánnej apofýzy laterálne a jej vrchol.

A. saevus ?

A. saevus

A. angulatus

Obr. 5: Porovnanie mediánnej apofýzy samca zo Šumavy s podobnými druhmi *Araneus angulatus* a *A. saevus*. V hornom riadku je jedinec zo Šumavy (fotografie sú zhotovené z videa), v strede je *A. saevus* z Kanady a USA. Spodný riadok zobrazuje *A. angulatus* z Maďarska a Francúzska. Fotografie boli vybrané z jedincov, kde boli viditeľné aj iné časti palpy (napr. terminálna apofýza), resp. palpa bola odfočená detailne pod lupou.

Pavouci v bytech aneb jak na *Psilochorus simoni*

Tak jako odlišujeme prostory bytové a nebytové, lze i pavouky rozlišit na „bytové a nebytové“. Těm „bytovým“ jsme si zvykli říkat synantropní. Občas se ale v bytě najdou i druhy, které za synantropní vůbec nepovažujeme.

V loňském a letošním roce jsem se nachomýtl k dezinfekci jednoho bytu ve starší zástavbě v Praze 7. Nutno říci, že dům, postavený nedaleko Národního technického muzea, obsahuje vnitroblok nebo atrium se zahradou a vzrostlými stromy. Pavouky a další bezobratlé mně pravidelně předávala obyvatelka tohoto bytu. Pavouci byli dodáni (i) vysušení, nalezení na podlaze (po zásahu insekticidem), (ii) přilepení v pasti na lezoucí hmyz nebo na pásu lákající létající hmyz, které byly situovány v kuchyni na zemi a na pracovní desce, nebo (iii) ulovení za živa a konzervování v lihu.

Nejzajímavější byl hojný výskyt třesavky *Psilochorus simoni*, která byla objevena v počtu hned několika jedinců v lepové pasti „Trapper® Pest Monitor“ (obr. 1). Tento typ pasti se pro odchyt (nejen) druhu *P. simoni* ukázal jako nejefektivnější, a to díky hustému, vysoce přilnavému a nevysychajícímu lepu znemožňujícímu dokonce chycené tvory z lepu vytáhnout, aniž by byli poškozeni. Jedna z třesavek se chtěla osvobodit vysvlečením – marně (obr. 2). Ostatní chycené pavouky uvádím v následujícím přehledu. Zachovalejší exempláře jsou uloženy v zoologické podsbírce Národního muzea.

- Anypaena accentuata*, 1 ♂, lepový pás, předáno v 12.2015 (P6A 6028)
- Araneus diadematus*, 1 ♀, 1 J, lgt pí L., lihový mat., předáno v 10.2015 (P6A 6023)
- Erigone atra*, 1 ♀, lgt pí L., lihový mat., předáno v 10.2015 (P6A 6025)
- Cheiracanthium mildei*, 1 ♂, 2 sad ♂♂, lgt pí L., lihový mat., předáno v 10.2015 (P6A 6024)
- Liocranum rupicola*, 1 J lgt P. Dolejš, 16.1.2014, suchý mat. (P6d-33/2014)
- Porrhomma micropthalmum*, 1 ♀, lgt pí L., lihový mat., předáno v 10.2015 (P6A 6026)
- Psilochorus simoni*, několik exemplářů, lepová past, předáno v 10.2015 (P6A 6022)
- Scotophaeus scutulatus*, 1 ♀, lgt P. Dolejš, 16.1.2014, suchý mat. (P6d-33/2014)
- Sitticus pubescens*, 1 ♂, lepová past, předáno v 10.2015 (P6A 6021)
- Staetoda triangulosa*, 1 ♂, lgt P. Dolejš, 16.1.2014, suchý mat. (P6d-33/2014)
- Tegenaria domestica*, 1 ♂, lgt P. Dolejš, 16.1.2014, suchý mat. (P6d-33/2014) a 1 ♀, 1 J, lepový pás, předáno v 12.2015 (P6A 6027)
- Chelifer cancroides*, 1 ♀ lgt P. Dolejš, 16.1.2014, suchý mat. (P6A 5864)

Obr. 1: Pohled dovnitř lepkové pasti „Trapper® Pest Monitor“ (foto P. Dolejš)

Obr. 2: Chycená třesavka *Psilochorus simoni* hned vedle své svlečky svědčící o marném pokusu se vysvobodit (foto P. Dolejš)

Kdo nám žije v ZOO

V rámci bakalářské práce Vojty Pešana jsme se zaměřili na studium pavouků žijících v tropických pavilonech našich zoologických zahrad. Již z předchozích let víme, že se v našich ZOO vyskytují víceméně pravidelně velké maloočky lovecké (*Heteropoda venatoria*), ale vlastně netušíme, kde všude jsou, apod. Vojtěch projel již téměř všechny ZOO a udělal několik překvapivých nálezů. Ty shrneme v samostatném článku, ale alespoň zmínku si zaslouží, že zmíněná maloočka u nás má stabilní populace v ZOO Plzeň, Praha a Dvůr Králové. Taktéž relativně rozšířená je tropická a subtropická skákavka skleníková (*Hasarius adansoni*), kterou jsme zachytili například v Plzni a Praze (obr. 1). V Praze se jedná o jeden z nejhojnějších druhů tropických expozic vůbec. Při naší poslední návštěvě ZOO Praha jsme měli možnost dostat se do expozice gaviálů indických a zde se i trochu pohrbat v substrátu pod rostlinami. Jaké bylo naše překvapení, že jsme zde zjistili extrémně hojný výskyt několika druhů vzokanů (obr. 2)! Při další prohlídce jsme našli i zatím neznámou třesavku patřící pravděpodobně do rodu *Psilochorus* (obr. 3). Nevěřte však tomu, že pracujeme pouze se zajímavými a vzácnými druhy. Nejhojnějšími druhy vůbec jsou totiž třesavka velká (*Pholcus phalangioides*) a snovačka skleníková (*Parasteatoda tepidariorum*). Předpokládali jsme výskyt i druhů, které se vyskytují například v květinářstvích (*Uloborus plumipes*) či další vzácnější synantropy (*Holocnemus plucheii*), ale ty se nám najít nepodařilo. Jsme si však jisti, že další zajímavé nálezy budou pokračovat.

Vladimír Hula, Vojtěch Pešan, Jana Niedobová

Obr. 1: Samec skákavky skleníkové (*Hasarius adansoni*) ze ZOO Praha (foto V. Hula)

Obr. 2: Vzokan *Triaeris stenaspis* (foto V. Hula)

Obr. 3: Prozatím neurčená třesavka ze ZOO Praha (foto V. Hula)

Výzva: PP Velický hliník

Na jaře letošního roku jsem v rámci setkání zájemců o blanokřídlé měl příležitost navštívit méně známá místa v podhůří Bílých Karpat. Jedním z nich bylo opuštěné hliniště poblíž železniční zastávky Javorník nad Veličkou (faunistický čtverec 7171). Jde o téměř pět ha velkou plochu odkrytých vápničných jílovců a pískovců. Těžba zde byla ukončena v roce 1992, ale předmětem ochrany se tato lokalita stala teprve nedávno. To, že se jsem na správném místě, potvrdil hned vzápětí nález vzácného slíďáka *Alopecosa solitaria*. Přestože se blížila polovina června, byly zástupci obou pohlaví dosud nedospělí. To by mohlo souviset s jeho pravděpodobně dvouletým životním cyklem. Následně objevené středně hluboké nory ale byly již opuštěné. Na jejich dně zbyly jen prázdné kokony. Nedostatek času mi nedovolil věnovat tomuto zajímavému místu více pozornosti. Snad někdo z vás, kdo má k jižní Moravě blíže nejen srdcem ale i bydlištěm, bude mít více příležitosti...

Jan Erhart

Na vánočním stromečku

Při přebírání materiálu pavouků ze starších sběrů, které jsem dostal od Jožky Chytila (bývalý zoolog CHKO Pálava, nyní vedoucí Ornisu v Přerově, mj. prvnázece několika pavouků pro ČR) jsem narazil na epruvetu s názvem „vánoční strom“ z roku 2006. Jednalo se o pavouky, kteří vylezli nebo byli sebráni z vánoční borovičky. Celkem tam bylo 22 jedinců pavouků a to: 11 ex. *Macaroeis nidicolens*, 2 ex. *Platnickina tincta*, 1 ex. *Segestria senoculata*, 2x *Theridion* sp., 3x *Salticus* sp., 3x *Philodromus* sp., 1x *Araneus* sp.

Ondřej Machač

BIONOMIE PAVOUKOVŮ

Blanokřídlí parazitoidi pavúkov zo skupiny *Polysphincta* group v Strednej Európe

Parazitickí lumkovia zo skupiny *Polysphincta* group (Hymenoptera, Ichneumonidae) sú výlučne asociovaní s pavúčím hostiteľom (napr. FITTON *et al.* 1987). Ich taxonomické zaradenie sa v priebehu dvadsiateho storočia značne menilo a stále existuje nejednotnosť používania ich klasifikácie vedeckou komunitou (DUBOIS *et al.* 2002). V súčasnosti sú lumkovia radení do monofyletického kmeňa Ephialtini *sensu* GAULD *et al.* (2002) so 60 rodmi, z ktorých 26 rodov je asociovaných s pavúkmi (YU *et al.* 2012). Na základe ich stratégie využívania

pavúčieho hostiteľa (telo pavúka vs. znáška vajíčok) ich môžeme rozdeliť na dve ekologické skupiny: parafyletickú skupinu osičiek asociovaných so znáškami vajíčok (3 rody) a skupinu osičiek napádajúcich priamo juvenilných/dospelých pavúkov (23 rodov), nazývanú ako *Polysphincta* group. GAULD & DUBOIS (2006) dokladuje na základe morfológie, že táto skupina parazitických osičiek je monofyletická, čo neskôr potvrdzujú aj prvé fylogenetické analýzy na základe moderných molekulárnych metód (Matsumoto 2014).

DE JONG *et al.* (2014) udávajú pre územie Európy 33 druhov parazitických lumkov patriacich k 9 rodom, ktoré sú asociované s pavúkmi. Nové druhy osičiek ale tiež aj nové rody pre Európu stále pribúdajú (napr. FRITZÉN 2014). Ak hovorím o faune Čiech, Moravy a Slovenska, ktorá významne reprezentuje územie strednej Európy, tak tu nájdeme 23 druhov (HYMENOPTERA CZ a SK 2015) a niekoľko ďalších druhov nájdeme v iných častiach strednej Európy.

Biológia týchto lumkov je pozoruhodná a úzko previazaná s biológiou pavúkov. Dospelá samička napadne pavúka, dočasne ho paralyzuje a prilepí vajíčko na jeho telo. Pavúk sa v nasledujúcich minútach preberie, plne sa regeneruje z paralýzy a vracia sa k svojmu bežnému životu. O pár dní neskôr sa vyliahne larva prvého instaru, ktorá začína sať pavúčie šťavy otvorom, ktorý vyhrýzne na pavúčom exoskelete. Pavúk je stále aktívny, snová sieť, loví a nie je nijak obmedzovaný. No po prekonaní ďalších dvoch larválnych instarov larva pavúka zabije, skonsumuje ho a zakuklí sa. Práve v období posledného instaru larvy sa u veľkej časti týchto lumkov dá pozorovať manipulácia správania snovacej činnosti pavúka. Ten pod vplyvom doteraz neidentifikovaných látok pozmení architektúru svojej siete alebo vybuduje novú netypickú sieť, tzv. „cocoon web“. Na tejto ochrannej sieti sa larva lumka následne zakuklí a bezpečne vyvíja až do dospelosti, kedy kokón opustí.

Hoci lumkovia z *Polysphincta* group napadajú rôzne druhy pavúkov, spektrum hostiteľov u jednotlivých druhov je veľmi úzke. Každý druh lumka je asociovaný s taxonomicky príbuznými pavúkmi (veľa krát je dokumentovaný iba jeden druh pavúka) s podobnou ekológiou vrátane architektúry pavúčie siete (napr. KORENKO *et al.* 2011, 2015a, b). Pavúčia sieť je dobrou obranou aj proti týmto parazitoidom, a tak sa stáva, že pavúk lumka uloví pri jeho útoku a z útočníka sa stane korisť. Špecializácia na konkrétny druh pavúka a prekonanie jeho obrany (napr. architektúra siete) sa zdá byť zásadnou pre ich úspešné rozmnožovanie. U samíc týchto lumkov existuje viacero stratégií ako oklamať pavúčieho hostiteľa, vylákať ho z úkrytu a bezpečne naklást vajíčko na jeho telo (TAKASUKA & MATSUMOTO 2011; TAKASUKA *et al.* 2009).

Prvé zásadné poznatky o manipulácii architektúry pavúčie siete larvou parazitickej osičky poskytujú práce E. Nielsena (napr. NIELSEN 1923) uskutočnené práve v Európe. Ďalším významným impulzom pre štúdium týchto parazitoidov bola až koncom dvadsiateho storočia práca W. G. EBERHARDA z roku 2000 publikovaná v časopise Nature, ktorá opäť rozprúdila záujem o štúdium manipulácie pavúkov parazitoidmi. V dnešnej dobe sa niekoľko vedeckých skupín zaoberá touto problematikou v Európe, v Južnej Amerike a v Japonsku.

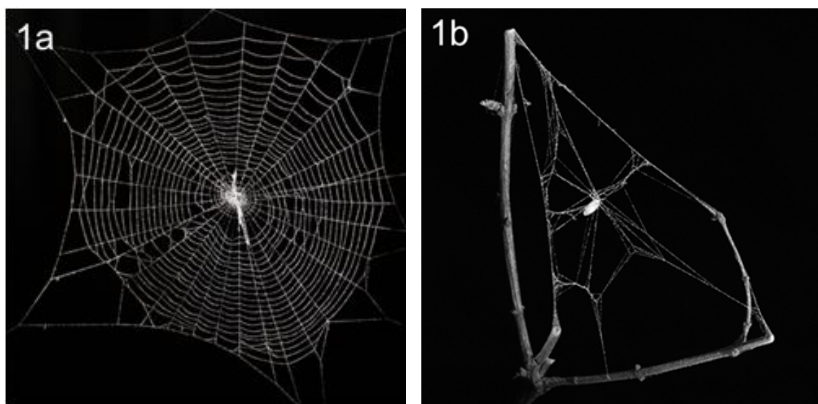
Celosvetovo môžeme nájsť päť základných spôsobov využitia architektúry pavúčie siete lumkami na ich ochranu počas štádia kukly. Všetky ich môžeme nájsť u našich

stredoeurópskych druhov (Tab. 1). Architektúra siete ochraňujúca kokón s kuklou je vždy významne ovplyvnená architektúrou bežnej pavúčie siete. V prípade, že normálna pavúčia sieť poskytuje dostatočnú bariéru pre ochranu kokónu lumka (hustá 3D štruktúra, alebo dobre chránený pavúčí úkryt), sieť nie je nijak modifikovaná a larva sa zakuklí v tejto štruktúre. V ostatných prípadoch môže byť architektúra pavúčie siete značne pozmenená (Tab. 1).

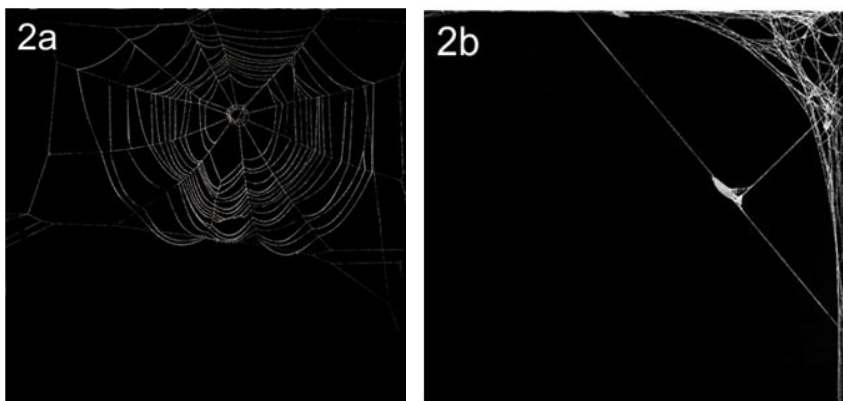
S.	Ochranná štruktúra	Lumok	Hostiteľ	Zdroj
I.	pavúčí úkryt	<i>Polysphincta rufipes</i>	<i>Larinioides sclopetarius</i> , <i>Zygiella x-notata</i>	SCHMITT <i>et al.</i> (2012)
II.	normálna 3D sieť	<i>Zatypota anomala</i>	<i>Dictyna</i> spp.	KORENKO (nepubl.)
III.	modifikovaná 3D sieť	<i>Zatypota percontatoria</i>	<i>Theridion</i> spp.	KORENKO & PEKÁR (2011)
		<i>Reclinervellus nielseni</i>	<i>Cyclosa</i> spp.	NIELSEN (1923)
IV.	modifikácia 2D siete	<i>Zatypota picticollis</i>	<i>Cyclosa conica</i> , <i>Zilla diodia</i>	KORENKO <i>et al.</i> (2015a, obr. 1)
		<i>Acrodactyla carinator</i>	<i>Tetragnatha</i> spp.	KORENKO <i>et al.</i> (2015b, obr. 2)
V.	zmenená 2D sieť na 3D štruktúru	<i>Sinarachna pallipes</i> , <i>Polysphincta tuberosa</i>	<i>Araniella</i> spp.	KORENKO <i>et al.</i> (2014, obr. 3)

Tab. 1: Päť spôsobov (S.) využitia architektúry pavúčie siete pre ochranu lumka v období kukly. 3D znamená trojrozmerná sieť, 2D znamená dvojrozmerná sieť.

Interakcie medzi pavúkmi a ich parazitickými osičkami je stále málo prebádaná problematika. V strednej Európe nájdeme dostatok zaujímavých druhov týchto osičiek, ktoré by si zaslúžili viacej pozornosti. Poznatky o ich ekológii na úrovni druhu/populácie/spoločenstva, fenológii, spektru hostiteľov, ich chovanie a vzájomné interakcie vrátane manipulácie snovacej činnosti pavúka sú stále málo prebádané.

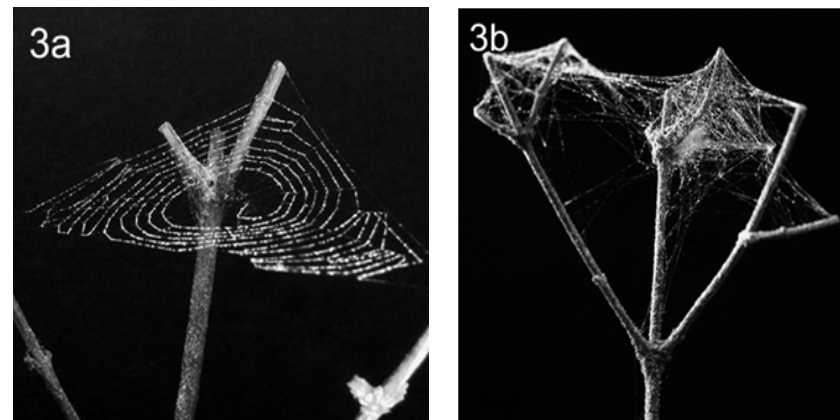

Obr. 1: Typická sieť križiaka *Cyclosa conica* (a), modifikovaná sieť po manipulácii larvou lumka *Zatypota picticollis* (b).

Obr. 2: Typická sieť čelustnatky *Tetragnatha montana* (a), modifikovaná sieť po manipulácii larvou lumka *Acrodactyla carinator* (b).

Údajov o výskyte týchto parazitických lumkov je stále nedostatok a každá informácia o hostiteľovi je hodnotná. Preto, ak by sa niektorý z čitateľov s larvou na tele pavúka stretol, bol by som vďačný za akúkoľvek informáciu, popripade za živý, či zakonzervovaný materiál. Pre presnú identifikáciu je potrebné mať živého pavúka a lumka dochovať, čo je v niektorých prípadoch veľmi jednoduché, v iných zase veľmi komplikované. V prípade záujmu o túto skupinu živočíchov rád poskytnem záujemcov viacej informácií o ich biológii, alebo osičku dochovám sám.

Obr. 3: Typická sieť križiaka rodu *Araniella* (a), modifikovaná sieť po manipulácii larvou lumka *Polysphincta tuberosa* (b).

Literatura

- DE JONG Y. *et al.* 2014: Fauna Europaea – all European animal species on the web. *Biodivers. Data J.* **2**: e4034.
- DUBOIS J., ROLLARD C., VILLEMANT C. & GAULD I. D. 2002: The phylogenetic position of parasitoids of spiders within Pimplinae (Hymenoptera, Ichneumonidae). In SAMU F. & SZINETÁR C. (eds), *Proceedings of the 20th European Colloquium of Arachnology*, Szombathely, 22–26 July 2002, pp. 27–35.
- EBERHARD W. G. 2000: Spider manipulation by a wasp larva. *Nature* **406**: 255–256.
- FITTON M. G., SHAW M. R. & AUSTIN A. D. 1987: The Hymenoptera associated with spiders in Europe. *Zool. J. Linn. Soc.* **90**: 65–93.
- FRITZÉN N. R. 2014: Two new species of the *Polysphincta* genus-group (Hymenoptera: Ichneumonidae: Pimplinae) reared from their spider (Araneae) hosts in Europe. *Zootaxa* **3894** (1): 117–130.
- GAULD I. D. & DUBOIS J. 2006: Phylogeny of the *Polysphincta* group of genera (Hymenoptera: Ichneumonidae; Pimplinae): a taxonomic revision of spider ectoparasitoids. *Syst. Entomol.* **31**: 529–564.
- GAULD I., WAHL D. B. & BROAD G. R. 2002: The suprageneric groups of the Pimplinae (Hymenoptera: Ichneumonidae): a cladistic re-evaluation and evolutionary biological study. *Zool. J. Linn. Soc.* **136** (3): 421–485..

- HYMENOPTERA CZ a SK. 2015: Hymenoptera CZ a SK. Stránky zájemců o blanokřídlý hmyz (Hymenoptera). <http://www.hymenoptera.wz.cz> (13.12.2015)
- KORENKO S. & PEKÁR S. 2011: A parasitoid wasp induces overwintering behaviour in its spider host. *PLoS ONE* **6** (9): e24628.
- KORENKO S., MICHALKOVÁ V., ZWAKHALS K. & PEKÁR S. 2011: Host specificity and temporal and seasonal shifts in host preference of a web-spider parasitoid (Hymenoptera: Ichneumonidae). *J. Insect. Sci.* **11**: 101.
- KORENKO S., SATRAPOVA J., ZWAKHALS K. 2015a: Manipulation of araneid spider web architecture by the polysphinctine parasitoid *Zatypota picticollis* (Hymenoptera: Ichneumonidae: Pimplinae). *Entomol. Sci.* **18**: 383–388.
- KORENKO S., KORENKOVÁ B., SATRAPOVA J., HAMOUZOVÁ K. & BELGERS D. 2015b: Modification of *Tetragnatha montana* (Araneae, Tetragnathidae) web architecture induced by larva of the parasitoid *Acrodactyla quadrisculpta* (Hymenoptera, Ichneumonidae, *Polysphincta* genus-group). *Zool. Stud.* **54**: 40.
- KORENKO S., ISAIA M., SATRAPOVA J. & PEKÁR S. 2014: Parazitoid genus-specific manipulation of orb-web host spiders (Araneae, Araneidae). *Ecol. Entomol.* **39**: 30–38.
- MATSUMOTO R. 2014: Phylogeny and reclassification of the *Polysphincta* group of genera (Ichneumonidae; Pimplinae), with reference to host association and host manipulation. In ASEÑO A. (ed.) Abstracts of the 8th International Congress of Hymenopterists, 20–25 July 2014, Cusco Peru, p. 39.
- NIELSEN E. 1923: Contribution to the life history of the Pimpline spider parasites (*Polysphincta*, *Zaglyptus*, *Tromatobia*). *Entomol. Meddel.* **14**: 137–205.
- SCHMITT M., RICHTER D., GÖBEL D. & ZWAKHALS K. 2012: Beobachtungen zur Parasitierung von Radnetzspinnen (Araneidae) durch *Polysphincta rufipes* (Hymenoptera: Ichneumonidae). *Arachnol. Mitt.* **44**: 1–6.
- TAKASUKA K. & MATSUMOTO R. 2009: Lying on the dorsum: unique host-attacking behaviour of *Zatypota albicoxa* (Hymenoptera, Ichneumonidae). *J. Ethol.* **29**: 203–207.
- TAKASUKA K., MATSUMOTO R., OHBAYASHI N. 2009: Oviposition behavior of *Zatypota albicoxa* (Hymenoptera, Ichneumonidae), an ectoparasitoid of *Achaearanea tepidariorum* (Araneae, Theridiidae). *Entomol. Sci.* **12**: 232–237.
- YU D. S., VAN ACHTERBERG C. & HORSTMANN K. 2012: Taxapad 2012. Ichneumonoidea 2011. Taxonomy, biology, morphology and distribution. <http://www.taxapad.com> (13.12.2015)

Stanislav Korenko

Prof. RNDr. Jan Buchar, DrSc. (1932–2015)

Když jsem si vybíral téma své diplomové práce, tak jednak podle svého zájmu o pavouky, které jsem v kůlně u babičky a dědečka pravidelně krmil, jednak i podle toho, že mi starší kolegové řekli, že pan docent Buchar je dobrý člověk. Měli pravdu. Jan Buchar byl nesmírně laskavý člověk, který samozřejmě požadoval, abychom znali to, co jsme se měli naučit, ale současně si byl vědom toho, že nemá smysl ničit při zápočtu z poznávání bezobratlých studenta, který je svými zájmy předurčen k tomu být špičkovým genetikem hospodářských zvířat. Takže předložil tomu mému dotyčnému spolužákovi entomologickou krabici a optal se:

„Co je například tohle?“

Mlčení-povzdech-pokrčení rameny.

„Ale tak se na to pořádně podívejte, je to taková pestrá moucha...“

„Pestřenka?“

„No výborně! Vidíte, že to znáte.“

Takový byl Jan Buchar. Měl hodně studentů, někteří z nich posléze své vlastní studenty, a k tomuto základu se přidali i další zájemci o pavoukovce. Pro ty všechny začal Jan pořádat sběrací exkurze a arachnologické semináře. Ty semináře se konávaly na fakultě ve Viničné několikrát do roka, vždy v pátek odpoledne. A na ty semináře jsme se sjížděli nejen z Ústí nad Labem a z Českých Budějovic, ale i z Ostravy a ze Slovenska. Buchar prostě pořádal seminář a my jsme u toho chtěli být. Tak se kolem Jana Buchara zcela spontánně vytvořila jeho arachnologická škola, která je dnes Českou arachnologickou společností.

Jeden náš významný filosof v rozhovoru řekl: „Celý život jsem zasvětil pátrání po smyslu života, abych vám teď – na sklonku toho svého – řekl, že jsem dospěl k tomu, že život – sám o sobě – žádný smysl nemá. Má smysl pouze ve vztahu k druhým lidem.“

A Ondřej Suchý nedávno vzpomínal, jak jim – jemu a bratru Jiřímu – jejich tatínek kladl na srdce: „Až umřu, radujte se se mnou!“

Jan Buchar prožil krásný život naplněný láskou k lidem. Tisícům studentů rozdal jednak své vědomosti, jednak i kus sebe sama. Nás arachnology přivedl k našemu celoživotnímu zájmu – poznávání života pavoukoců na této planetě. Radujme se, že jsme – mnozí z nás po desítky let – mohli jít po cestách života s ním. A kdyby nám chtěl ještě něco vzkázat, bylo by to jistě pár vlídných slov, rad a povzbuzení, a podepsal by se – obdobně jako kdysi mně v jednom z osobních dopisů – podepsal by se nám: váš táta pavouk.

Vlastimil Růžička

V pondělí na fakultě

Stalo se to skoro zvyklostí. Bývala to příjemná pondělní odpoledne, kdy jsem se v posledních letech pravidelně setkávala s panem profesorem Bucharem. Nekonečné diskuse u velkého bílého stolu ve Viničné ulici na Přírodovědecké fakultě. Nepochybně si na ten stůl pamatujete. U toho stolu jsme skládali zkoušky, vyslechli mnoho přednášek, psali závěrečné práce, doladřovali články, sestavovali Katalog pavouků, plánovali výpravy, slavili. Zde byla založena tradice pátečních seminářů. Zde byla založena i velká arachnologická škola. U toho stolu, v té velké pracovně s krásným výhledem na Pražský hrad, se odehrálo mnoho rozhovorů odborných a přátelských. U toho stolu sedávalo mnoho studentů, vědců a zahraničních hostů. My všichni jsme přicházeli za panem profesorem Bucharem. Přicházeli jsme za svým učitelem, za arachnologem, za odborníkem, za přítelem. Jen nepatrný zlomek z těchto setkání je někde zachycen nebo zapsán. Většina slov, situací a zážitků zůstává jen v nás. Ty neopakovatelné momenty jsou a zůstanou součástí našeho života. Lidské srdce má totiž svoji paměť. Ráda vzpomínám na Velký Blaník, na Komárkovu lesostep, na pavoučí observace, na společné determinace, na kreslení epigyn a makadel, na Sardinii, na exkurze, na cesty, na hospůdku v Srbsku, na výlet do Bystré, na rodinná setkání, na korespondenci.

Měl jste rád pavouky, přírodu, Vrchlického, červené víno... Miloval jste život a lidi.
Pane profesore, děkuji Vám.

Vaše Lenka Kubcová

Zpověď studenta

Pana profesora Buchara jsme si připomněli na prosincovém semináři v Praze. Pan prof. Žďárek vyprávěl o společných arachnologických počátcích a o tom, jak byl prvním studentem p. prof. Buchara. Teprve jsem si uvědomil, že já byl vlastně jeho studentem posledním.

Poprvé jsem se s p. prof. Bucharem setkal v listopadu 2004, následně mně spolu s Lenkou Kubcovou zadal téma na výzkum slíďáka lesostepního (*Tricca lutetiana*). V květnu příštího roku jsme se společně vydali tohoto pavouka hledat na legendární Komárkovu lesostep. Tu cestu si pamatuji dodnes – poprvé jsem jel City Elefantem a pan profesor vyprávěl příběhy z každé obce, kterou jsme projížděli, a komentoval každý výrazný krajinný prvek, na který jsme z vlaku viděli. Zároveň s Lenkou dělali poslední korektury článku *Biologische Beobachtungen an Spinnen der Waldsteppe*, takže jsem měl možnost poprvé nahlédnout do zákulisí opravdické vědy. V terénu jsem obdivoval široké znalosti pana profesora, a to nejen o pavoucích, ale i motýlech, ptácích a vůbec celé přírodě. A jaké bylo mé překvapení, když nám oběma pan profesor přinesl k svačině banán!

Druhá naše velká exkurze vedla v květnu 2007 na Šumavu, kde jsme (tentokrát i s celou Lenčinou rodinou) na Mlynářských slatích hledali slíďáka vrchovištního (*Arctosa alpigena lamperti*). Zatopené příkopy p. prof. ve svých 75 letech překonával tak, že se rozeběhl a ladně je přskočil. Cestou nám vyprávěl, jak tu v 60. letech pozoroval slíďáky dřevomilné (*Acantholycosa lignaria*), kteří později vymizeli. Jen co dopověděl, posadili jsme se na padlý kmen – a hádejte, jaký pavouk po něm běžel? Za příbuzným druhem *Arctosa alpigena alpigena* jsme se o rok později vydali ve stejném složení do Alp. A i zde, ve výšce dvou tisíc metrů, nás pan profesor pohostil tolik typickými banány. Poslední exkurzí, které se pan profesor účastnil, bylo letošní terénní cvičení se studenty arachnologie, kam jinam než na Komárkovu lesostep.

Pan profesor Buchar nebyl jen vynikající demonstrátor v přírodě, ale samozřejmě i přednášející. Na oddělení bezobratlých zavedl hned několik přednášek (Zoogeografie, Arachnologie, Speciální zoologie bezobratlých, dvousemestrální Vybrané kapitoly ze zoologie bezobratlých, Fauna České republiky a Slovenska, Srovnávací morfologie bezobratlých a Ochrana bezobratlých a jejich využití k bioindikaci), z nichž všechny kromě posledních dvou jsou stále vyučovány. Až do letoška pan profesor přednášel lekce z historie arachnologie a nadčeledi Lycosoidea. Nikdy jsem ho neviděl tak rozzářeného, jako když se vracel z přednášek, kde mohl být v kontaktu se studenty. Vůbec působení na fakultě, kam z Kamenice pravidelně dvakrát týdně dojížděl, měl velmi v oblíbě a často říkával, že je to pro něj jako lázně! Spolu se mnou a po mém odchodu z fakulty zejména s Lenkou Kubcovou neustále řešil nějakou arachnologickou problematiku, ať již to byla moje disertace, diplomka Pavla Justa, středomořští slíďáci, či „jen“ determinace „záhadných“ druhů, které jsme my neuměli určit. Pan profesor hned pavouka poznal nebo alespoň okamžitě věděl, po které publikaci sáhnout. Pokud jsme pavouka neurčili hned na místě, již druhý den pan profesor večer telefonoval, že na to doma přišel a s úsměvem dodal, že se mu pavouci nejlépe určují mezi třetí a čtvrtou hodinou v noci. V podobném duchu byl i náš poslední z celkem pravidelných večerních telefonátů, mj. o p. prof. Bartošovi, o tureckých slíďácích, o budoucnosti ČASu...

Pan profesor mě nenaučil jen arachnologii, ale byl mně příkladem i toho, jak by lidé spolu měli vycházet. Vždy byl ke každému vlídný, přívětivý a laskavý, snažil se vždy každému pomoci a vyjít vstříc. Takové vztahy jsou dnes ve vědeckém světě bohužel jen ojedinělé. Proto na letošním 29. evropském arachnologickém kongresu v Brně pan profesor sklídl ohromný neutuchající aplaus, kdy v úvodní řeči zdůraznil význam přátelství při vědecké spolupráci, jako bylo velké kamarádství mezi ním a Konradem Thalerem. A právě z tohoto kongresu se vrátil nesmírně nadšený, protože si mohl popovídat s mnoha dávnými přáteli, se kterými se dlouho neviděl. Pan profesor byl člověk, na kterého jsem se mohl vždy obrátit s prosbou o radu, pomoc. Jeho laskavá, moudrá slova mně teď budou chybět. Bude mně chybět Pan Profesor.

Petr Dolejš

29. evropský arachnologický kongres

29. evropský arachnologický kongres se konal v Brně na Ekonomicko-správní fakultě Masarykovy univerzity ve dnech 24.–28.8.2015. Byl organizován Masarykovu univerzitou, ČASem a Mendlovou univerzitou. Před kongresem se uskutečnil dvoudenní workshop s názvem IUCN Red Listing – concepts and tools.

Kongres byl zahájen proslovem organizátorů, prof. Jana Buchara a dr. Vlastimila Růžičky. Kongresu se účastnilo 169 kolegů a doprovodných osob z 36 států celého světa. Čeští arachnologové dominovali, tvořili 23 % účastníků.

Vědecký program zahrnoval 13 sekcí, v průběhu kterých bylo předneseno 61 přednášek (z toho 19 členy ČASu, vč. členů coby spoluautorů) a vystaveno 75 posterů (z toho 29 od členů ČASu, opět vč. členů coby spoluautorů). Plenární přednášky byly od Wima Damen z Jena University, Gabriele Uhl z University of Greifswald, Jordi Moya-Laraño z Experimental Station of Arid Zones a Jonathana Pruitta z University of Pittsburgh. Večer byly organizovány společenské akce: Welcome mixer, Opening party v Mendlově muzeu, Arachnologické hry s grilováním, Russian party a Congress dinner.

Ve středu se uskutečnily tři celodenní exkurze: sběr pavoukovic na Pavlovských vrších a na Křivém jezeře, výlet do Mikulova a okolí spojen s ochutnávkou vína a prohlídka Lednicko-Valtického areálu. Post-kongresová exkurze byla organizována do Podyjí a okolí.

Do studentské soutěže se přihlásilo 64 studentů. Celkem bylo rozdáno 12 cen, z toho tři získali členové ČASu: Lenka Sentenská (1. místo za přednášku v kategorii Ecology and Behaviour), Eva Líznavá (2. místo za přednášku v kategorii Ecology and Behaviour), Matyáš Hiřman (3. místo za poster v kategorii Taxonomy and Genetics). Kromě studentských cen vyhrál Lukáš Pich cenu za nejlepší video s filmem "Wolf Spider: The mother".

Za organizátory děkují všem, kteří pomohli s organizací kongresu.

Stano Pekár

Příspěvky našich členů:

Přednášky

CORCOBADO G. & PEKÁR S. – The role of ultraviolet colour in Batesian mimicry: a case study usány myrmecophilic spiders

GAJDOŠ P. a kol. – Present knowledge on the spider fauna of the Carpathians and Slovakia

JUST P. a kol. – What happens beneath the blanket? Insight into courtship and copulatory behaviour of wolf spiders of the genus *Alopecosa* (Araneae: Lycosidae)

KORENKO S. a kol. – First oligophagy in the true spider parasitoids (Ichneumonidae, Ephialtini, Polysphincta group) and the plasticity in host utilisation

KOŠULIČ O. a kol. – Effect of canopy openness on distribution of epigeal spider communities in former coppiced oak forest stands with implications on forest management

KOTRBOVÁ J. a kol. – Karyotype evolution of the pseudoscorpion genus *Chthonius* (Arachnida: Pseudoscorpiones) in the Alps inferred from molecular data

KRÁL J. a kol. – Evolution of sex chromosomes in spiders

LÍZNAŘOVÁ E. & PEKÁR S. – Is prey-capture efficiency innate or gained by experience in a specialised spider?

MICHALCO R. a kol. – The relationship between niche properties and composition of spider communities in vineyard terraces

OPATOVÁ V. & ŠTÁHLAVSKÝ F. – Not as far as it seems: phylogeographic patterns of phoretic pseudoscorpions from the family Chernetidae (Chernetidae, Pseudoscorpiones)

PEKÁR S. a kol. – Biological control in winter: Novel evidence for the importance of generalist predators

PETRÁKOVÁ L. a kol. – Discovery of a monophagous true predator, a specialist termite-eating spider (Araneae: Ammoxenidae)

PLÍŠKOVÁ J. a kol. – Cytogenetics is not dead! What kind of important information could bring us cytogenetic data in the century of progressive molecular studies?

RAŠKA J. a kol. – Spider perception of aposematism and mimicry

ŘEZÁČ M. – Do the proportions of the spinning duct influence the material properties of major ampullate fibres?

SENTENSKÁ L. a kol. – Efficacy of mate plugging is a result of an interplay between male and female behaviour in *Philodromus cespitum* (Philodromidae)

SVOJANOVSKÁ H. a kol. – Karyotype evolution of harvestmen (Arachnida, Opiliones)

ŠTÁHLAVSKÝ F. a kol. – Karyotype evolution of scorpions from the family Buthidae (Arachnida: Scorpiones)

TROPEK R. & ŘEZÁČ M. – Importance of post-industrial sites for threatened spiders in the Czech Republic

Postery

ÁVILA HERRERA I. M. a kol. – Insights into karyotype evolution of Ricinulei (Arachnida)

DUDOVÁ P. a kol. – Individual behavioural differences in a specialised ant-eating spider *Zodarion rubidum*

- DOLEJŠ P. – A collection of sea spiders (Chelicerata: Pycnogonida) in the National Museum, Prague (Czech Republic)
- ERHART J. – Pompilidae, the important group of spiders enemies
- FORMAN M. a kol. – Evolution of nucleolus organiser regions in spiders: are these loci a suitable marker to study spider evolution?
- GAJDOŠ P. a kol. – Alien species of Slovakian spider fauna
- HAVLOVÁ L. a kol. – Araneofauna of grapevines under different management regimes – increasing diversity and abundance of spiders in agroecosystem
- HIŘMAN M. a kol. – Karyotype variability of suborder Cyphophthalmi on Balkan Peninsula (Arachnida: Opiliones)
- HOLLÁK. a kol. – Spider assemblages on Scots Pine (*Pinus sylvestris* L.) in Borska nížina lowland (W-Slovakia)
- HÖRWEIG C. & ŠŤÁHLAVSKÝ F. – The pseudoscorpion diversity in the city of Vienna, Austria
- HRADSKÁ I. – Carboniferous arachnids in Czech republic
- HRADSKÁ I. & DUNLOP J. A. – New records of Pennsylvanian trigonotarbid arachnids from West Bohemia, Czech Republic
- KOŠULIČ O. & MAŠOVÁ Š. – First record of the widow spider *Latrodectus elegans* Thorell, 1898 (Araneae, Theridiidae) from Indochina
- KOŠULIČ O. a kol. – Toxicity effect of a crude extract of *Embelia ribes* and two commercial pesticides on mortality and foraging behaviour of a potential biocontrol agent *Oxyopes lineatipes*
- KREJČÍ T. a kol. – Female genital morphology and sperm storage in the velvet spider *Eresus kollari* (Araneae: Eresidae)
- KRIŠTOFOVÁ L. a kol. – Comparison of two identification keys for spider families (Araneae)
- KUBCOVÁ L. a kol. – Notes on the occurrence of the wolf spiders (Araneae: Lycosidae) in Sardinia
- MACHAČ O. & TUF I. H. – Distribution of spiders and harvestman on tree trunks in town and forest
- MAŠOVÁ Š. a kol. – Unexpected visitor: mermithid nematode (Mermithidae, Nematoda) – surprised host: Bark Spider, *Caerostris sumatrana* (Araneae, Araneidae)
- MICHÁLEK O. & PEKÁR S. – Comparison of a trophic niche and capture efficiency between an araneophagous specialist and a generalist (Gnaphosidae, Lamponidae)
- MICHALKO R. & PEKÁR S. – Increased habitat complexity improves the suppression of pest *Cacopsylla pyri* by winter-active spiders

- NIEDOBOVÁ J. a kol. – Sublethal effect of agronomical surfactants on spider *Pardosa agrestis*
- PATRICK B. L. – A new species in the genus *Mermessus* O. Pickard-Cambridge (Araneae, Linyphiidae) from South Dakota, USA
- REYES LERMA A. C. a kol. – First data on karyotypes and nucleolar organiser regions of solpugids (Solifugae)
- RŮŽIČKA V. & DOLANSKÝ J. – Catching of spiders in shallow subterranean habitats in the Czech Republic
- ŘEZÁČ M. & KREJČÍ T. – Branched spider silk glands – enlargement of the secretory zone an alternative to simple elongation?
- ŠESTÁKOVÁ A. a kol. – On the recent synonymy in orb-web genus *Larinioides* (Araneae, Araneidae)
- ŠKOPEK Z. a kol. – Demons from the depths: evolution of troglomorphy
- ŠŤÁHLAVSKÝ F. – Pseudoscorpions of the Czech Republic

Filmy

- PICH L. – Wolf spider: The Mother
- DOLEJŠ P. – Role of water in a life of a fishing spider
- PEKÁR S. – *Euryopis episinoides* on the hunt

Čeští arachnologové na 29. evropském arachnologickém kongresu v Brně (foto R. Šich)

114. seminář České arachnologické společnosti

Dne 5.12.2015 se tradičně na katedře PřF UK konal již 114. seminář ČASu. Ten nemohl začít jinak, než vzpomínkou V. Růžičky a S. Pekára na nedávno zesnulého prof. Buchara. Slova se ujal také J. Žďárek, a tak jsme měli příležitost dozvědět se nové i úsměvné informace o začátcích české arachnologie. Následovalo poohlédnutí za 29. evropským arachnologickým kongresem v Brně (S. Pekár).

Hlavním programem dne byla valná hromada ČASu, schválení nových stanov a výboru v souvislosti s převodem ČASu na „zapsaný spolek“ a též jmenování čestných členů ČASu. Definitivní podoba stanov byla předmětem dlouhé diskuse, další body proběhly bez problémů. Nejdůležitější novinkou bude zavedení členských příspěvků 200 Kč (100 Kč studenti).

Poté následoval blok odborných příspěvků, a to až do pozdních odpoledních hodin. Náročný den jsme zvládli jen díky vydatnému občerstvení, průběžně nabízeném štědrými hostiteli. Už za soumraku se skupinka posledních účastníků se přesunula do blízké restaurace, aby zde v živé debatě vyčkala odjezdu svého vlaku.

Výbor ČASu:

Milan Řezáč – předseda
Ondřej Machač – tajemník
Jan Dolanský – správce faunistické databáze
Vladimír Hula – práce s veřejností
Aleš Jelínek – projektový poradce
Radek Šich – správce fotogalerie
Otta Zimmermann – správce webových stránek

Revizní komise:

František Štáhlavský – předseda revizní komise
Vítězslav Bryja
Petr Dolejš

čestní členové:

Jan Žďárek
Antonín Kůrka
Rudolf Macek
Slavomil Vinkler

Program semináře:

- J. Dolanský: Jak dál s faunistickou databází pavouků ČR?
V. Bryja: Plachetnatko trávomilná, vítěj zpět v naší arachnofauně!
O. Machač: Poznámka k rozšíření tří horských pavouků v ČR
V. Růžička: *Porrhomma* = pohroma (co jsem kdy zvorál)
přestávka
A. Jelínek: Dva příklady z ochranné praxe na Vysočině
K. Míková: Pavoukovci z medicínského pohledu
J. Král: Evoluce pohlavních chromozomů u pavouků
S. Pekár: Arachnolog u protinožců

Jan Erhart

BIBLIOGRAFIE

Česká bibliografie 2015

Pavouci

- BUCHAR J. 2015a: Bezobratlí – jejich výuka a výzkum na Univerzitě Karlově v Praze [Invertebrates – teaching and research at the Charles University in Prague]. *Živa* **63** (5): CI–CIII (in Czech).
- BUCHAR J. 2015b: Jak dlouho ještě budeme objevovat v naší přírodě druhy pavouků, kteří už popsali evropští arachnologové před nástupem 20. století? [How long will we be finding spider species that were described by European arachnologists before 20th century?] *Živa* **63** (5): CIV–CV (in Czech).
- ČAPEK M. 2015a: Analýza araneocenóz vybraných rašelinišť CHKO Orlické hory. Analysis of araneocenoses of peat bogs of protected landscape area Orlické hory. *Acta Mus. Reginaehradecensis S. A.* **35**: 35–51 (in Czech, English abstract).

- ČAPEK M. 2015b: Araneologické průzkumy na území CHKO Orlické hory [Araneological researches in the area of Orlické hory PLA]. *Panorama – Z přírody, historie a současnosti Orlických hor a podhůří* **23**: 3–30 (in Czech).
- DOLEJŠ P. 2015: Recenze – Antonín Kůrka, Milan Řezáč, Rudolf Macek a Jan Dolanský: Pavouci České republiky [Book review – Antonín Kůrka, Milan Řezáč, Rudolf Macek a Jan Dolanský: Spiders of the Czech Republic]. *Živa* **63** (4): LXXIV (in Czech).
- DOLEJŠ P. & RŮŽIČKA V. 2015: *Hypselistes paludicola* is a junior synonym of *Trichopternoides thorelli* (Araneae: Linyphiidae). *Arachnol. Mitt.* **50**: 19–21. DOI: 10.5431/aramit5003.
- DOLNÝ A. & ĎURIŠ Z. 2015: Výzkum bezobratlých na katedře biologie a ekologie Přírodovědecké fakulty Ostravské univerzity [Research on Invertebrates at the Department of Biology and Ecology of the Faculty of Science of the University of Ostrava]. *Živa* **63** (5): CXI (in Czech).
- HAVLOVÁ L., HULA V. & NIEDOBOVÁ J. 2015: Spiders of the Vine Plants in Southern Moravia. *Acta Univ. Agric. Silv. Mendel. Brun.* **63** (5): 1471–1476. DOI: 10.11118/actaun201563051471.
- JUST P. 2015: *Reprodukční chování slíďáků rodu Alopecosa (Araneae: Lycosidae). Reproductive behaviour of wolf spiders of the genus Alopecosa (Araneae: Lycosidae)*. MSc. thesis, Charles University in Prague, Praha, 82 pp. (in Czech, English abstract).
- KADERKA R. 2015: *Bistriopelma*, a new genus with two new species from Peru (Araneae: Theraphosidae: Theraphosinae). *Rev. peru. biol.* **22** (3): 275–288. DOI: 10.15381/rpb.v22i3.11432.
- KORENKO S., SATRAPOVÁ J. & ZWAKHALS K. 2015: Manipulation of araneid spider web architecture by the polysphinctine parasitoid *Zatypota picticollis* (Hymenoptera: Ichneumonidae: Pimplinae). *Entomol. Sci.* **18** (3): 383–388. DOI: 10.1111/ens.12132.
- KREHENWINKEL H. & PEKÁR S. 2015: An analysis of factors affecting genotyping success from museum specimens reveals an increase of genetic and morphological variation during a historical range expansion of a European spider. *PLoS ONE* **10** (8): e0136337. DOI:10.1371/journal.pone.0136337
- KREJČÍ T., ŘEZÁČ M. & MICHALIK P. 2015: Female genital morphology and sperm storage in the velvet spider *Eresus kollari* (Araneae: Eresidae). *J. Arachnol.* **43** (2): 182–187. DOI: 10.1636/B14-53.
- KURAS T., HEJDUK S., HULA V., NIEDOBOVÁ J., ŠIKULA T., TĚŠITEL J. & MLÁDEK J. 2015: Dálnice – zelená páteř krajiny? (Are highways a green backbone of the landscape?) *Ochr. přír.* **70** (5): 32–35 (in Czech, English summary).
- KŮRKA A., ŘEZÁČ M., MACEK R. & DOLANSKÝ J. 2015: *Pavouci České republiky [Spiders of the Czech Republic]*. Academia, Praha, 623 pp.

- LIU J., MAY-COLLADO L. J., PEKÁR S. & AGNARSSON I. 2015: A revised and dated phylogeny of cobweb spiders (Araneae, Araneoidea, Theridiidae): A predatory Cretaceous lineage diversifying in the era of the ants (Hymenoptera, Formicidae). *Mol. Phylogenet. Evol.* **94**: 658–675. DOI: 10.1016/j.ympev.2015.09.023.
- LÍZNAROVÁ E. & PEKÁR S. 2015: Trophic niche of *Oecobius maculatus* (Araneae: Oecobiidae): Evidence based on natural diet, prey capture success, and prey handling. *J. Arachnol.* **43** (2): 188–193. DOI: 10.1636/J14-56
- MACHAČ O. 2015: Plachetnatka náhorní a její adaptace k životu na kmenech stromů (*Drapetisca socialis* and its adaptation to life on tree trunks). *Živa* **63** (6): 297 (in Czech, English summary).
- MICHALCO R. 2015: Utváření a význam pavoučích osobností v ekologické dynamice (Spider personality in ecological dynamics). *Živa* **63** (5): 261–262 (in Czech, English summary).
- NIKOVÁ T. 2015: *Mimetická podobnosť u pohyblivých mimiků (Mimetic accuracy of moving mimics)*. BSc. thesis, Masaryk University, Brno, 50 pp. (in Slovak, English abstract).
- PATRICK L. B. 2015: First record of *Erigone autumnalis* from New Caledonia, with a redescription of *E. neocaledonica* (Araneae: Linyphiidae). *Arachnology* **16** (7): 259–262.
- PECH P., BOGUSCH P. & ANDREAS M. 2015: Biologie bezobratlých na Přírodovědecké fakultě Univerzity Hradec Králové [Biology of Invertebrates at the Faculty of Science of the University Hradec Králové]. *Živa* **63** (5): CI–CIII (in Czech).
- PEKÁR S. & TOFT S. 2015: Trophic specialisation in a predatory group: the case of prey-specialised spiders (Araneae). *Biol. Rev.* **90** (3): 744–761. DOI: 10.1111/brv.12133.
- PETRÁKOVÁ L., LÍZNAROVÁ E., PEKÁR S., HADDAD C. R., SENTENSKÁ L. & SYMONDSON W. O. C. 2015: Discovery of a monophagous true predator, a specialist termite-eating spider (Araneae: Ammoxenidae). *Sci. Rep.* **5**: 14013. DOI: 10.1038/srep14013.
- POLAKOVIČ F. & MICHALÁK F. 2015: Sprievodca rodom *Theraphosa* Thorell, 1870 (Araneae: Theraphosidae) [A guide of the genus *Theraphosa*]. *Tera magazín* **2015** (4): 10–18 (in Slovak).
- ROUŠAR A. 2015: Pavouci a sekáči přibřežní zóny Nechranické přehrady [Spiders and harvestmen of a littoral zone of the Nechranice dam]. *Památky, příroda, život* **47** (2): 23–32 (in Czech).
- RŮŽIČKA V. 2015: Naši pavouci a biospeleologie (Our spiders and biospeleology). *Živa* **63** (5): 263–266 (in Czech, English summary).
- SCHENKOVÁ J. & HORSÁK M. 2015: Historie a současnost výzkumu bezobratlých živočichů na Ústavu botaniky a zoologie Masarykovy univerzity v Brně [History and current research of

Invertebrates at the Department of Botany and Zoology of the Masaryk University in Brno]. *Živa* **63** (5): CVIII (in Czech).

SCHWENDINGER P. & KOŠULIČ O. 2015: Two new species of armoured spiders from Vietnam and Cambodia (Araneae: Tetrablemmidae: Pacullinae). *Rev. suisse Zool.* **122** (2): 423–436. DOI: 10.5281/zenodo.30012.

SENTENSKÁ L. 2015: Samci vracejí úder: sexuální kanibalismus naruby (Males strike back: Sexual cannibalism inside out). *Živa* **63** (5): 259–260 (in Czech, English summary).

SIEGELOVÁ E. 2015: *Sukcese pavoučích společenstev v lomech Českého krasu. Succession of spider assemblages in quarries of Bohemian Karst*. MSc. thesis, Charles University in Prague, Praha, 73 + XV pp. (in Czech, English abstract).

ŠMEJKAL M. 2015: Záhada zdobených pavučin. K čemu slouží stabilimenta [A mystery of decorated webs. What is the role of stabilimentum]. *Vesmír* **94** (6): 320–321 (in Czech).

TUF I. H. & RULÍK M. 2015: Výzkum nehmých bezobratlých na Univerzitě Palackého v Olomouci [Research of non-insect Invertebrates at the Palacký University in Olomouc]. *Živa* **63** (5): CXI (in Czech).

Štíři

KOVAŘÍK F. & BERON P. 2015: A checklist of the scorpions (Arachnida, Scorpiones) in the collections of the National Museum of Natural History (Sofia). *Hist. nat. bulg.* **22**: 37–44.

PLÍŠKOVÁ J. 2015: Diverzita štírků rodu *Euscorpis* – proč nedají ani současným arachnologům spát? (Diversity of scorpions of the *Euscorpis* genus). *Živa* **63** (5): 204–207 (in Czech, English summary).

Sekáči

HIŘMAN M. 2015: *Diverzita sekáčů (Arachnida: Opiliones) Evropy. Diversity of harvestmen (Arachnida: Opiliones) in Europe*. BSc. thesis, Charles University in Prague, Praha, 34 pp. (in Czech, English summary).

ROUŠAR A. 2015: Pavouci a sekáči příbřežní zóny Nechranické přehrady [Spiders and harvestmen of a littoral zone of the Nechranice dam]. *Památky, příroda, život* **47** (2): 23–32 (in Czech).

Britská bibliografie – The Newsletter 133 a 134

Přestože letní číslo (133) obsahovalo hned osm článků hodných uvedení v Pavoukovi, mně zaujala zmínka o nálezu živého ostníka šestiskvrnného ve varné konvici. Užitečné jsou též tipy pro fotografie pavouků. Podzimní číslo (134) sice vyšlo poněkud nenaplněné, ale zaujaly mně hned dva příspěvky – jak rostliny fazolu mohou brzdit rozmach invazního sekáče větvičkového a o aeronautickém šíření sklípkánka hnědého. V obou číslech pak vyšly velmi užitečné rady, jak správně určovat pavouky rodů *Dictyna* a *Scotina*.

COLLYER P. 2015: *Syedra myrmicarum*: a new species record for the UK. *S. R. S. News* **82** In *Newsl. Br. arachnol. Soc.* **133**: 20.

COX J. 2015: *Atypus affinis* spiderling dispersal on the Great Orme, North Wales. *Newsl. Br. arachnol. Soc.* **134**: 6–7.

DAVIDSON M. B. 2015: Identification of species of the genus *Dictyna* (Dictynidae). *S. R. S. News* **82** In *Newsl. Br. arachnol. Soc.* **133**: 21–24.

GALLON R. C. 2015a: Isle of May spiders. *Newsl. Br. arachnol. Soc.* **133**: 13–15.

GALLON R. C. 2015b: The harvestman *Dicranopalpus ramosus* and its entrapment by runner bean pods. *Newsl. Br. arachnol. Soc.* **134**: 3.

HYDE A. 2015: Spider photography. *Newsl. Br. arachnol. Soc.* **133**: 2–4.

PENNEY D. 2015a: BOOK REVIEW: *Tarantulas of the World – Theraphosidae* by François Teyssié. *Newsl. Br. arachnol. Soc.* **133**: 10–11.

PENNEY D. 2015b: BOOK REVIEW: *Spider Families of the World and their Spinnerets* by John A. Murphy and Michael J. Roberts. *Newsl. Br. arachnol. Soc.* **133**: 12–13.

RUSSELL-SMITH A. 2015: Identification of the British *Scotina* species. *S. R. S. News* **83** In *Newsl. Br. arachnol. Soc.* **134**: 14–16.

SELDEN P. 2015a: An unusual habitat for *Ero aphana* (Walckenaer, 1802). *Newsl. Br. arachnol. Soc.* **133**: 4–5.

SELDEN P. 2015b: Murphy & Roberts *Spider Families of the World and their Spinnerets, Part II: Plates ERRATA*. *Newsl. Br. arachnol. Soc.* **134**: 7.

SMINTHERS P. 2015: BOOK REVIEW: *On the Margins. The Fen Raft Spider of Redgrave and Lopham Fen* by Helen Smith and Sheila Tilmouth. *Newsl. Br. arachnol. Soc.* **133**: 10.

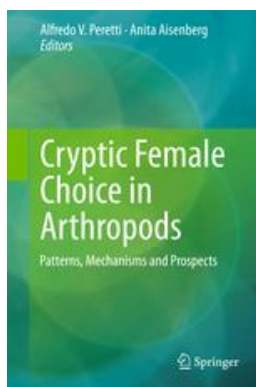
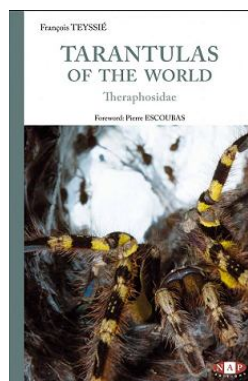
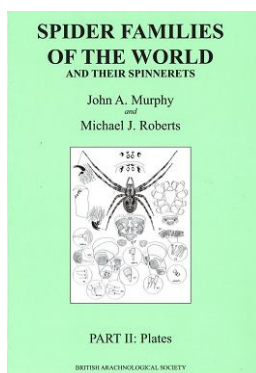
Nové knihy

KŮRKA A., ŘEZÁČ M., MACEK R. & DOLANSKÝ J. 2015: *Pavouci České republiky*. Academia, Praha, 623 pp.

MURPHY J. A. & ROBERTS M. J. 2015: *Spider Families of the World and their Spinnerets*. British Arachnological Society, York, 553 pp.

PERETTI A. V. & AISENBERG A. (eds) 2015: *Cryptic Female Choice in Arthropods. Patterns, Mechanisms and Prospects*. Springer, Heidelberg, 509 pp.

TEYSSIE F. 2015: *Tarantulas of the World, Theraphosidae*. N. A. P. Editors, Verrières-le-Buisson, 487 pp.

Kolegové, kteří letos ukončili studium:

Bakalářské

Lucie Křištofová (školitel: P. Dolejš, oponent: V. Růžička)
Matyáš Hírman (školitel: F. Štáhlavský, oponent: M. Řezáč)

Magisterské/inženýrské

Roman Říha (školitel: Š. Vymětal, oponentka: D. Ralbovská)
Eva Siegelová (školitelka: L. Kubcová, oponent: S. Korenko)
Pavel Just (školitel: P. Dolejš, oponent: J. Hajer)

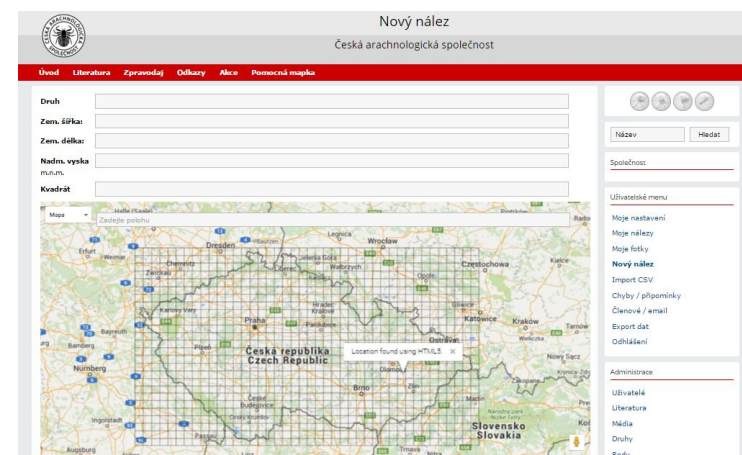
Blahopřejeme!

Arachnologický výrok roku:

Tonda Kůrka se na 29. Evropském arachnologickém kongresu v Brně podivuje, proč je v názvu přednášky o pavoučích společenstvech použito místo *community* slovo *assemblage*: „Proč a-sem-bláááge?? To jsem z toho bláááge!!“

Výzva – nebojte se naší databáze!

Nebojte se naší databáze a přidávejte svá data. Po přihlášení můžete zadávat buď jednotlivé nálezy nebo celé soubory dat. Nálezová databáze je přístupná na stránkách České arachnologické společnosti: <http://cas.zlej.net> (již brzy arachnology.cz). Jakékoliv dotazy či připomínky směřujte na Otu Zimmermanna (zlost@sklipkani.cz).

Jan Buchar při svačině na Zadní mlynářské slati, 16.6.2007 (foto P. Dolejš)

Jan Buchar před svoji rodnou chaloupkou (foto M. Kubec)

Jan Buchar s F. Štáhlavským a L. Kubcovou, Komárkova lesostep 2011 (foto P. Dolejš)

Jan Buchar se studenty na terénní exkurzi, 31.5.2015 (foto P. Dolejš)

Jan Buchar s P. Dolejšem, Národní muzeum Praha (foto I. Chvátalová)

Jan Buchar s A. Kůrkou a I. Chvátalovou, arachnologický seminář Pardubice 2012 (foto P. Dolejš)

Jan Buchar s O. Zimmermannem, V. Hulou a S. Macíkem, arachnologický seminář Brno 2013 (foto P. Gieciová)

Jan Buchar na obhajobě disertační práce O. Košuliče, Brno 2014 (foto P. Macháň)

Jan Buchar při slavnostním zahájení ECA Brno 2015 (foto A. Šestáková)

Jan Buchar s J. Smržem při oslavě svých 75. narozenin (foto F. Šťáhlavský)

PAVOUK – Zpravodaj České arachnologické společnosti, číslo 39

Vydává: Česká arachnologická společnost

Redakce: Ondřej Machač, Petr Dolejš, Jan Erhart

Adresa redakce: Bratrská 10, 750 02 Přerov

E-mail: machac.ondra@seznam.cz

ISSN: 1804-7254

Zpracováno v programu: Microsoft Word

Titulní strana: Jan Buchar (1932–2015) (foto P. J. Juračka)

Toto číslo vyšlo 23.12.2015

